

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Kansallinen palvelureformi: Kohti vaikuttavia sote-palveluita

**Kansallinen
palvelureformi**

(päivitetty 8.2.2024)

Taustalla sosiaali- ja terveydenhuollon laaja kuva

- Käytössä olevat palvelumallit eivät vastaa nykytilaa:
 - väestö ikääntyy, palveluiden tarve kasvaa
 - alan henkilöstö ei riitä
 - lääketieteessä kehitetään jatkuvasti uusia hoitomuotoja (ml. lääkkeet)
 - digitalisaatio mahdollistaisi esimerkiksi huomattavasti laajemmat etäpalvelut
 - kustannusten kasvua on hillittävä
 - toimintamallit kaipaavat uudistamista.
- Kansallinen palvelureformi tukee hyvinvointialueiden muutosohjelmia, jotka ovat parhaillaan käynnissä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus jatkuu – Miksi?

- Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja koskeva lainsäädäntö ja siihen liittyvä ohjaus uudistetaan vastaamaan nykyisiä sote-rakenteita.
- Palveluiden on vastattava myös sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisia tavoitteita, jotka ovat olennainen osa ohjausta ja joissa määritellään tavoitteet esimerkiksi
 - sosiaali- ja terveystaloukselle ja niiden vaikuttavuudelle
 - tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle
 - hyvinvointialueiden väliselle yhteistyölle sekä
 - alueellisen ja valtakunnallisen valmiuden ja varautumisen toteuttamiselle.
- Palvelureformi jatkaa sote-uudistusta, jossa palveluiden järjestämisvastuu siirrettiin hyvinvointialueille.

Kansallinen palvelureformi on yhteistyötä

Kansallisen tason toimet

- Säädösten uudistaminen
 - mm. terveydenhuoltolaki, sosiaalihuoltolaki sekä järjestämislaki
- Hyvän työn ohjelma ja sote-ammattihenkilölakien muutokset
- Digitalisaatio-ohjelma
- Vaikuttavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen sekä kansallinen tietojohdaminen
- Palveluiden kehittäminen Suomen kestävä kasvun ohjelman (RRP) sote-hankkeiden avulla
- Hyvinvointialueiden ohjauksen uudistaminen

Hyvinvointialueiden toimet

- Palvelurakenteen kehittäminen
 - mm. ennaltaehkäisy, yhteisölliset ja kotiin tuotavat palvelut, palveluohjaus ja palveluketjut, digitaalisten ja etäpalvelujen ensisijaisuus, parhaiden ratkaisujen levittäminen
- Toimintojen tehostaminen ja toimintatapojen uudistaminen
 - mm. investoinnit, hankinnat, tilojen ja palveluverkon järjeistäminen, sairauspoissaolojen vähentäminen
- Alueiden välisen yhteistyön ja koordinaation lisääminen
 - mm. tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, ennakoiva henkilöstösuunnittelu, lääke-, laite- ja tarvikehankintojen keskittäminen

Visiona vaikuttavat sosiaali- ja terveystalvet

Vaikuttavat sosiaali- ja terveystalvet

Kansallisen palvelureformin tavoitteet

Ennaltaehkäsyt
vahvistuminen

Integraation,
saatavuuden ja
jatkuvuuden
vahvistuminen

Palvelujärjestelmän
selkeytyminen

Vaikuttavuuden ja
kustannus-
vaikuttavuuden
lisääntyminen

Varautumisen ja
häiriötilanteiden
hoidon
vahvistuminen

Lainsäädäntöhankkeet

Reformia toimeenpanevat ohjelmat ja hankkeet

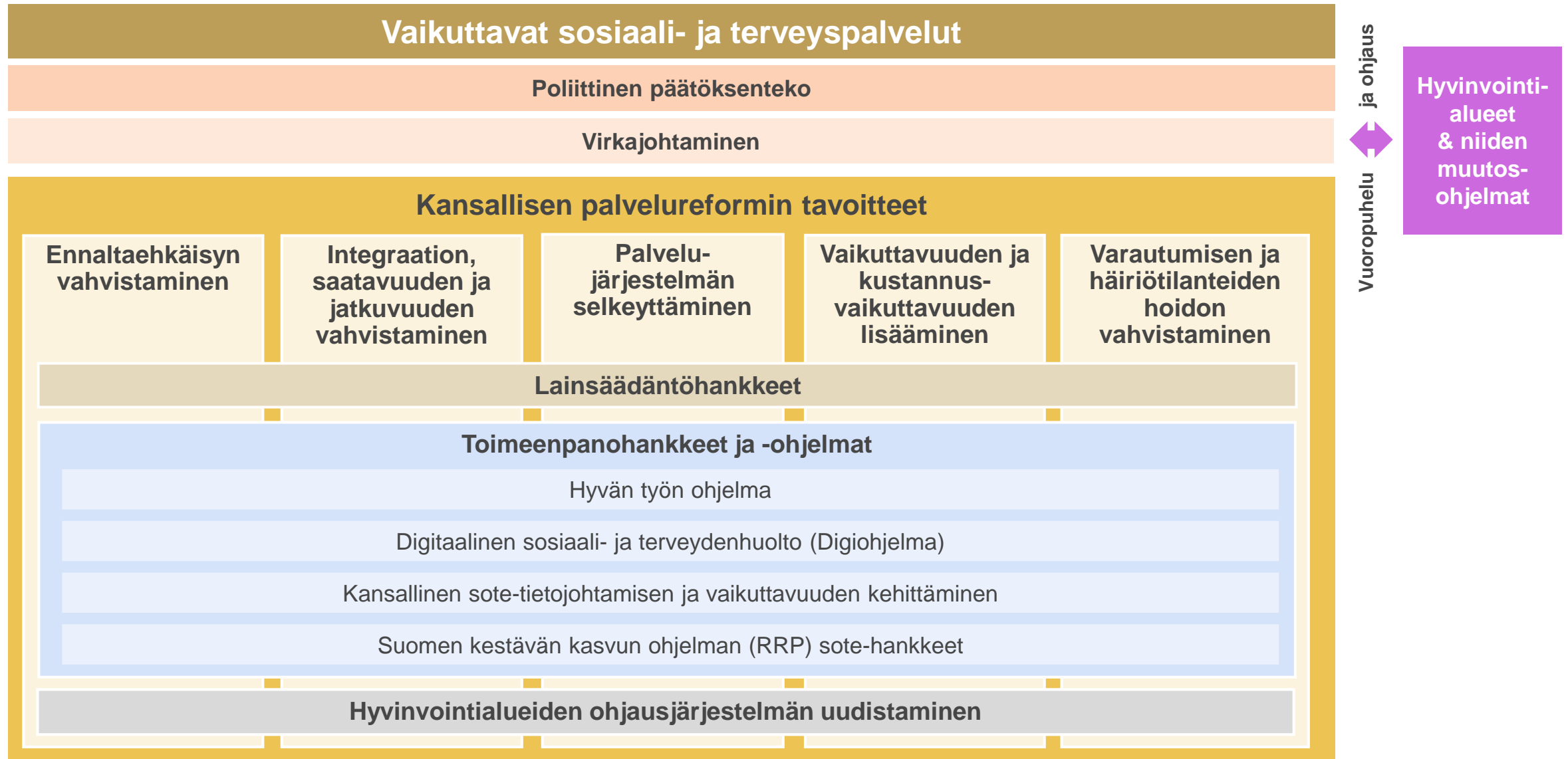
Hyvinvointialueiden ohjausjärjestelmän uudistaminen

Miten muutos tehdään?

- Kansallinen palvelureformi on osa hallitusohjelmaa.
- Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa reformin valmistelusta, sillä STM vastaa sosiaali- ja terveyspalvelujen sisältöä koskevasta lainsäädännön valmistelusta ja muusta kansallisesta kehittämisestä.
- Reformi toteutetaan
 - lainsäädännön muutoksilla
 - lisänä selvitykset, joiden avulla saadaan päätöksille riittävä tietopohja
 - ohjelma- ja hanketyöllä
 - mukaan lukien hyvien käytäntöjen levittäminen
 - uudistamalla sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausjärjestelmää.

Kansallisen palvelureformin toteutusmalli

Kansallinen palvelureformi käytännössä: Näin toimimme

- Työskentelytavat ja tavoitteet
 - STM valmistelee, sovittaa yhteen ja johtaa palvelureformin toteuttamista yhteistyössä muiden ministeriöiden, erityisesti VM:n kanssa
 - Tavoitteena on
 - varmistaa, että kaikkien erillisten toimenpiteiden yhteiset tavoitteet saavutetaan ja että säädöksillä on yhtenäiset perustelut
 - vaiheistaa säädösvalmistelua aiempaa pienempiin kokonaisuuksiin, erityisesti sosiaali- ja terveydenhuoltolakien osalta
 - varmistaa säädösten ja muiden kehittämistyön tuotosten laatu ja vaikuttavuus käymällä valmistelun kaikissa vaiheissa suunnitelmallisesti vuoropuhelua hyvinvointialueiden ja muiden relevanttien toimijoiden kanssa
 - varmistaa vuoropuhelulla hyvinvointialueiden ohjauksen uudistaminen myös uuden lainsäädännön toimeenpanossa.

Lainsäädäntövalmistelu

Palvelureformin lainsäädäntötyö on alkanut (1/2)

- Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelulainsäädäntöä uudistetaan parhaillaan.
- Tavoitteena on, että lainsäädäntö tukee hyvinvointialueita sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisessä parhaalla mahdollisella tavalla.
- Lainsäädännössä painotetaan vaikuttavia menetelmiä ja palveluja.
- Valmistelu etenee hallituksen lainsäädäntöohjelman ja -suunnitelman mukaisesti:
 - [Lainsäädäntöohjelma ja -suunnitelma \(valtioneuvosto.fi\)](http://valtioneuvosto.fi)
- Kansallinen palvelureformi ja siihen liittyvät lakihankkeet:
 - [Hankeikkuna \(vnmv.fi\)](http://vnmv.fi) (ei vielä ajan tasalla)

Palvelureformin lainsäädäntötyö on alkanut (2/2)

- Lainsäädäntömuutosten tavoitteena on
 - parantaa lainsäädäntöä palveluiden saatavuuden ja jatkuvuuden, henkilöstön riittävyyden, digitalisaation ja tietojohdamisen edistämiseksi
 - varmistaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä ja palvelujen sisältöjä koskevan lainsäädäntökokonaisuuden yhteentoimivuus ja selkeys
 - siirtää palvelujen painopistettä perustasolle
 - osaltaan edesauttaa yhteistyötä muun muassa hyvinvointialueiden, kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja yksityisten palveluntuottajien välillä.

Esimerkkejä tulevista hallituksen esityksistä

- Tulevia hallituksen esityksiä ovat muun muassa
 - Sairaaloiden ja päivystyksen kokonaisuuden sekä erikoissairaanhoidon työnjaon uudistaminen
 - Sosiaalihuollon erityisosaamisen ja -palveluiden kokoaminen suuremmiksi kokonaisuuksiksi
 - Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttaminen (*monituottajuus*)
 - Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden vahvistaminen (*hallituksen mallin mukainen lasten ja nuorten terapiatakuu*)
 - Neuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon säännösten päivittäminen palvelujen yksilöllisyyttä ja vaikuttavuutta lisäämällä
 - Lastensuojelulainsäädännön uudistaminen
 - Vammaispalvelulain soveltamisalan tarkentaminen
 - Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölainsäädännön kokonaisuudistus
 - Vaikuttavien menetelmien kansallisen valinnan periaatteista säätäminen
 - Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain muuttaminen
 - Muut sosiaalihuoltolain ja terveydenhuoltolain muutokset

Hyvän työn ohjelma

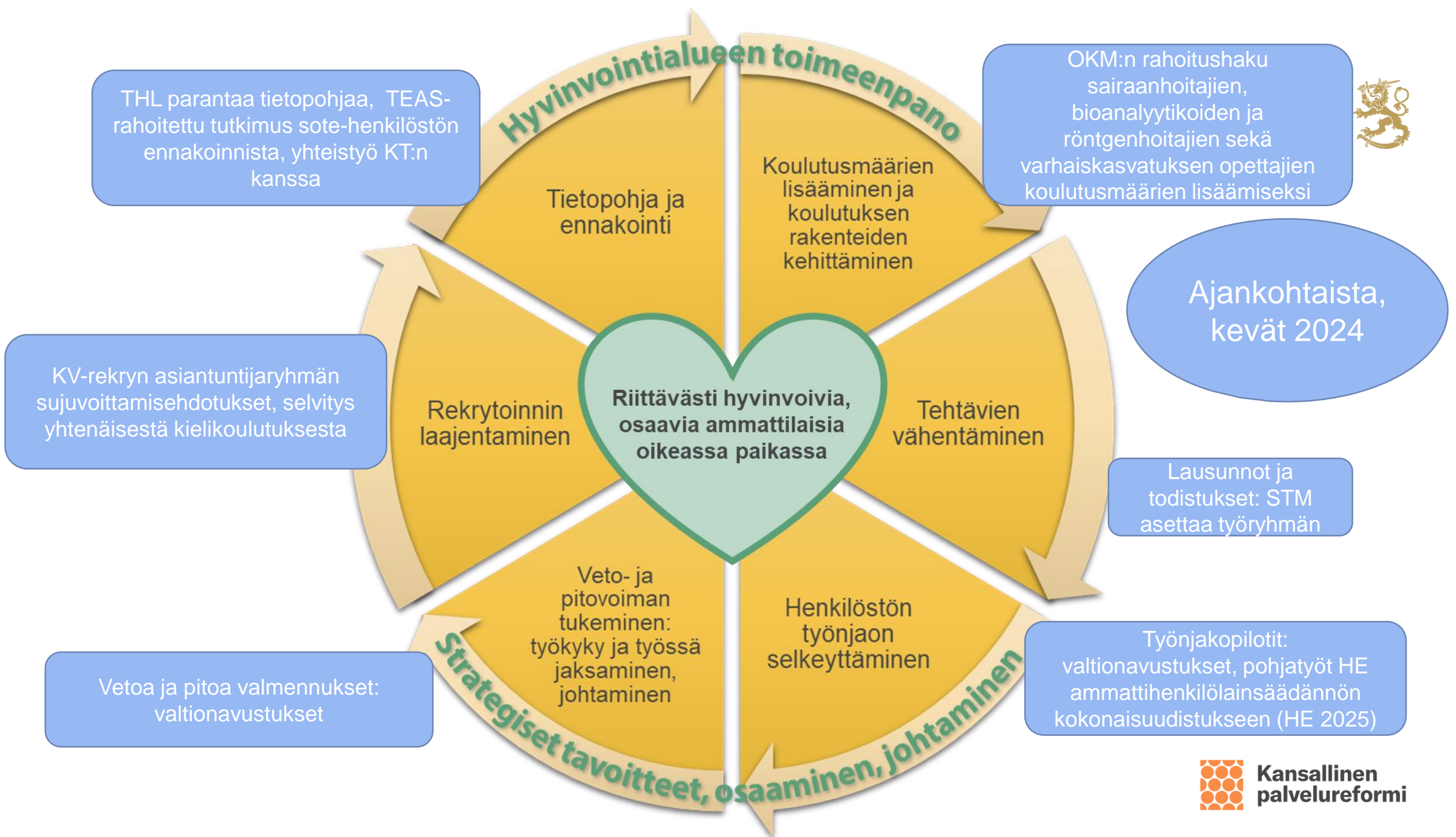

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Hyvän työn ohjelma 2023 – 2027

- Ohjelma jatkaa viime vaalikauden työtä ja strategisen tiekartan ehdotuksia toimenpiteiksi.
- Ohjelman tavoitteena on turvata henkilöstön riittävyys, saatavuus, osaaminen ja työkyky sekä sote- että pelastusalalla.
- Rahoitus budjettiriihen mukaisesti 2024 – 2027 yhteensä 9 miljoonaa euroa.
- Lisätietoa
Hyvän työn ohjelma – Vetoa ja pitoa sote-alalle
ohjelmajohtaja Taina Mäntyranta, taina.mantyranta@gov.fi
pääsihteeri Tia-Maria Kirkonpelto, tia-maria.kirkonpelto@gov.fi

Digitalisaatio-ohjelma

Digitaalinen sosiaali- ja terveydenhuolto -ohjelma

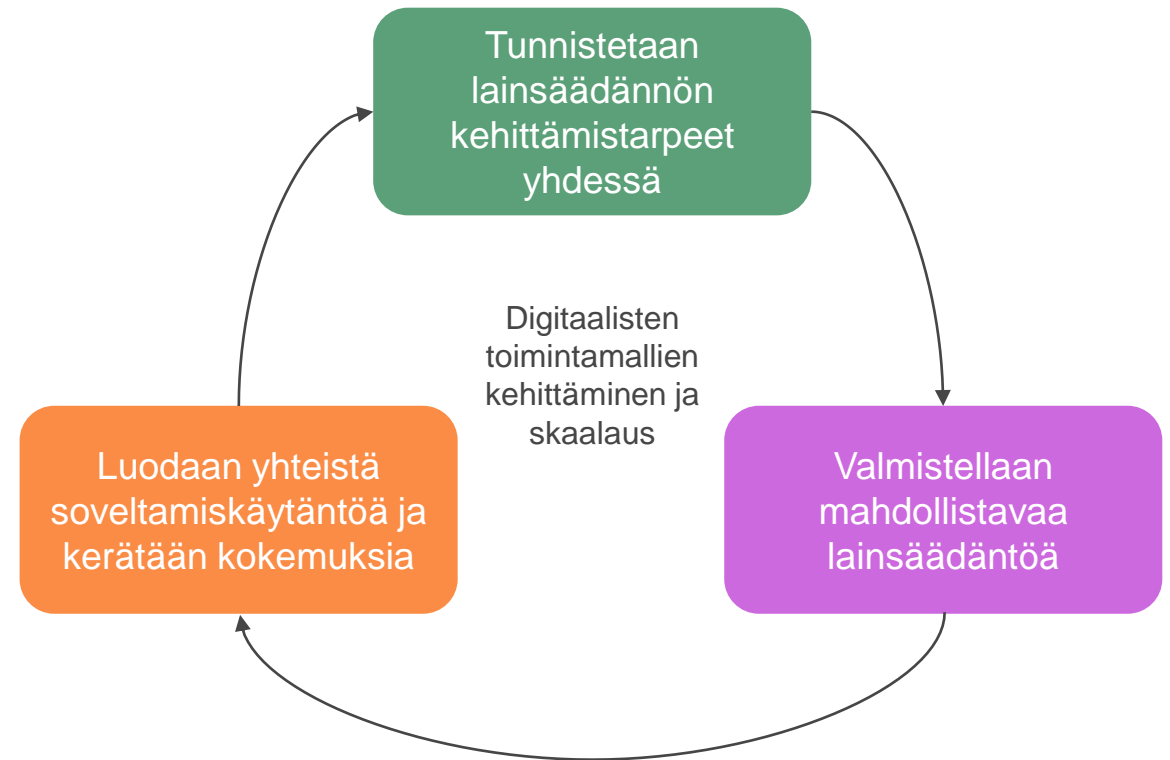

- Ohjelmalla on käytössä 10 miljoonan euron määräraha vuosina 2024 – 2027.
- Kolme päätavoitetta:
 - **Mahdollistavan lainsäädännön kehittäminen:**
 - mahdollistetaan digitaaliset toimintamallit ja uuden teknologian (kuten tekoäly) hyödyntäminen turvallisesti ja perusoikeuksia kunnioittaen
 - tuetaan lainsäädännön soveltamista koordinoimalla yhteisten ja sallivien tulkintakäytäntöjen muodostumista.
 - **Valtakunnallisen sote-tiedonhallinnan vision luominen:**
 - laaditaan pitkän aikavälin visio digitalisaation työnjaosta hyvinvointialueiden, YTA-alueiden ja valtion välillä
 - määritellään valtakunnallisesti toteutettavat digiratkaisut ja edistetään niiden kehittymistä.
 - **Toimeenpanoa ja vaikuttavuutta edistävät toimet:** Rahoitetaan tutkimus-, selvitys- ja kokeiluhankkeita, joiden avulla
 - kerätään tietoa erilaisten digitaalisten palvelujen vaikuttavuudesta
 - tuetaan lainsäädännön toimeenpanoa
 - luodaan alkioita hyvinvointialueiden yhteistyössä kehitettäville ratkaisuille
 - edistetään tiedonhallinnan hyviä käytäntöjä ja sote-tiedon yhteentoimivuutta.

Digitalisaatiota mahdollistavan ja edistävän lainsäädännön kehittäminen

- Tekoälyn viipymätön (mutta turvallinen) hyödyntäminen.
- Data-analytiikkaan perustuva palveluntarpeen ennakointi.
- Kotona asumista tukevat teknologiat ja teknologian huomioiminen henkilöstömitoituksessa.
- Digitaaliset terveystarkastukset.
- Tiedon sujuva hyödyntäminen palveluprosesseissa ja yhdyspinnoilla.
- Digitaalisen asioinnin ensisijaisuus.

Kansallinen sote-tietojohdamisen ja vaikuttavuuden kehittämisohjelma

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Kansallisen tietojohdamisen kehittämisen painopistealueet

Pitkän aikavälin tavoite	Kansallisesti koordinoidulla tietojohdamisella edistetään hyvinvointialueiden tuloksellisuutta huomioiden laajasti tuloksellisuuden eri näkökulmat			
Lyhyen aikavälin (4 v) tavoite	Tavoitteena kehittää kansallisesti ja alueellisesti kriittisten painopistealueiden tietotuotantoa, tiedolla johtamista ja ohjaamista sekä tiedon hyödynnettävyyttä			
Painopiste-alueet	Vaikuttavuustiedon tietotuotannon kehittäminen ¹	HYTE-tietotuotannon kehittäminen	Sosiaalihuollon tietotuotannon kehittäminen	Henkilöstötietojen tietotuotannon kehittäminen
	Kansallisen tason teknisten kyvykkyyksien kehittäminen	Lääkehoidon tietotuotannon kehittäminen	Ensihoitopalvelun ja päivystyspalveluiden tietotuotannon kehittäminen	Hoitoonpääsytiedon tietotuotannon kehittäminen
	Työikäisen väestön työ- ja toimintakykytiedon tietotuotannon kehittäminen	Seurannan, arvioinnin ja ohjauksen ydintiedot	Talous- ja toimintatietojen tietotuotannon kehittäminen ja sote-palvelujen yksikkökustannusten laskenta ²	
Työ käynnistynyt 1.1.2024	Suunnitteluvaiheessa			

Vaikuttavuuteen liittyvät osatavoitteet ja toimenpiteet

Vaikuttavuusperustaisen ohjauksen vahvistaminen ja avoin priorisointi

- Vahvistetaan valtion ohjausta ja myös alueellista päätöksentekoa vaikuttavuusperustaisesti.
- Tuetaan vaikuttavuuden ja kustannusvaikuttavuuden tutkimusta, selvitystyötä ja panostetaan arviointiosaamisen vahvistamiseen.
- Varmistetaan Käypä hoito- ja Hotus-suositusten ajantasaisuus mukaan lukien ruotsinkieliset versiot ja pyritään laajentamaan suositusten määrää ja sisältöä tarvittavin osin.
- Otetaan käyttöön yhdenmukaisesti arvioituja, vaikuttavia ja kustannusvaikuttaviksi todettuja käytäntöjä sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä ja tuetaan niiden levittämistä hyvinvointialueilla.
- Tuetaan vaikuttavuusperustaisia hankintoja ja levitetään hyviä hankintakäytäntöjä.

Menetelmien ja käytäntöjen arvioinnin ja arviointiosaamisen vahvistaminen

- Selvitetään, suunnitellaan ja säädetään menetelmien arvioinnin kansallisista vastuista ja toimijasta.
- Säädetään palveluvalikoimaan kuulumisen periaatteista.
- Yhtenäistetään ja uudistetaan näyttöön perustuvien käytäntöjen arviointiprosessit ja kriteerit.

Vaikuttavuustiedon tietotuotannon kehittäminen

- Tehostetaan systemaattista vertailukelpoisuuden laatu-, vaikuttavuus- ja kustannusvaikuttavuustiedon tuotantoa, tiedon analysointia ja hyödyntämistä.
- Edistetään teknologian hyödyntämistä tietopohjan analytiikassa (ml. tekoäly) vaikuttavuusperusteisen päätöksenteon ja palvelutuotannon tukena kansallisella ja alueellisella tasolla.

Kestävän kasvun ohjelma (RRP)

Kestävän kasvun ohjelma (RRP)

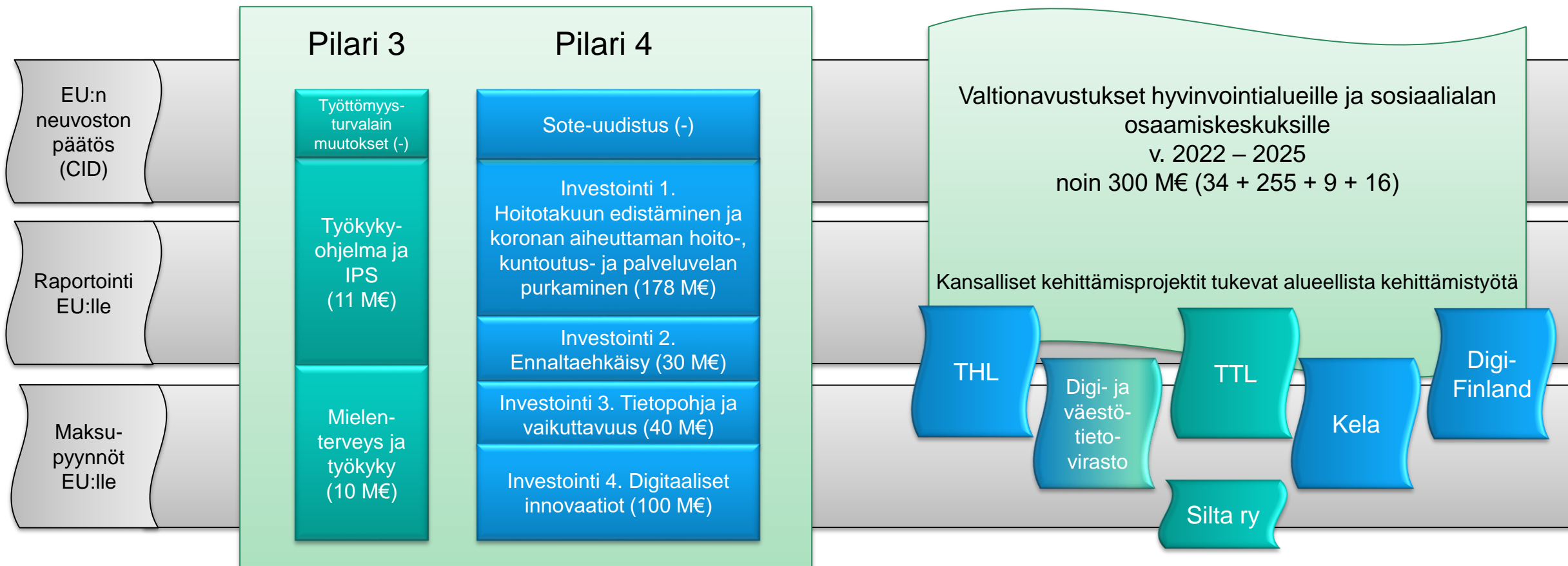
- Suomen kestävän kasvun ohjelman rahoitus tulee EU:n kertaluonteisesta elpymisvälineestä (Next Generation EU), joka vauhdittaa ihmisten, talouden ja yhteiskunnan toipumista koronakriisistä.
- Ohjelman STM:n vastuulla olevassa osassa päätavoite on sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen.
- RRP:ssä on eniten yhteisiä toimenpiteitä Kansallisen palvelureformin tavoitteiden 2 ja 1 kanssa, mutta niitä on kaikissa muissakin tavoitteissa.

Kestävän kasvun ohjelma (RRP) STM:n hallinnonalalla

RRF-rahoitus STM:n hallinnonalalle
yhteensä 369 miljoonaa euroa

Kestävän kasvun ohjelman (RRP) toteutus
STM:n hallinnonalalla

Hyvinvointialueiden ohjaus

Hyvinvointialueiden ohjausjärjestelmän uudistaminen

- Lainsäädännön uudistamistyön yhteydessä uudistetaan myös hyvinvointialueiden ohjausjärjestelmää vastaamaan uusia sote-rakenteita ja valtakunnallisia sote-tavoitteita
- Uudistamistyötä jatketaan koko reformin toimeenpanon ajan vuosina 2023 - 2027 ja se sisältää
 - 1) vuorovaikutus- ja informaatio-ohjauksen uudistamisen
 - 2) normiohjauksen uudistamisen ja
 - 3) resurssiohjauksen uudistamisen.
- Hyvinvointialueiden ohjausrakenteita kehitetään ja selkeytetään siten, että varmistetaan yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut, henkilöstön riittävyys, hillitään kustannusten nousua ja edistetään kustannusvaikuttavuutta ottaen huomioon alueiden tarve säilyttää hyvinvointialueiden omistajuus omasta taloudestaan.
- Ohjausjärjestelmän kansallisia ohjauksen välineitä uudistetaan ja yhteensovitetään palvelureformin toimeenpanon edetessä yhteistyössä hyvinvointialueiden ja eri ministeriöiden kanssa, huomioiden VM:lle siirtyvä ohjauksen koordinaatiovastuu.

Hyvinvointialueiden ohjauksen uudistamista ohjaavat periaatteet ja keskeiset painopisteet

Ohjauksen periaatteita

- 1 Vuorovaikutteisuus
- 2 Strategisuus
- 3 Tietoperustaisuus
- 4 Yhtenäisyys
- 5 Yhteensovittaminen

Ohjauksen keskeisiä painopisteitä

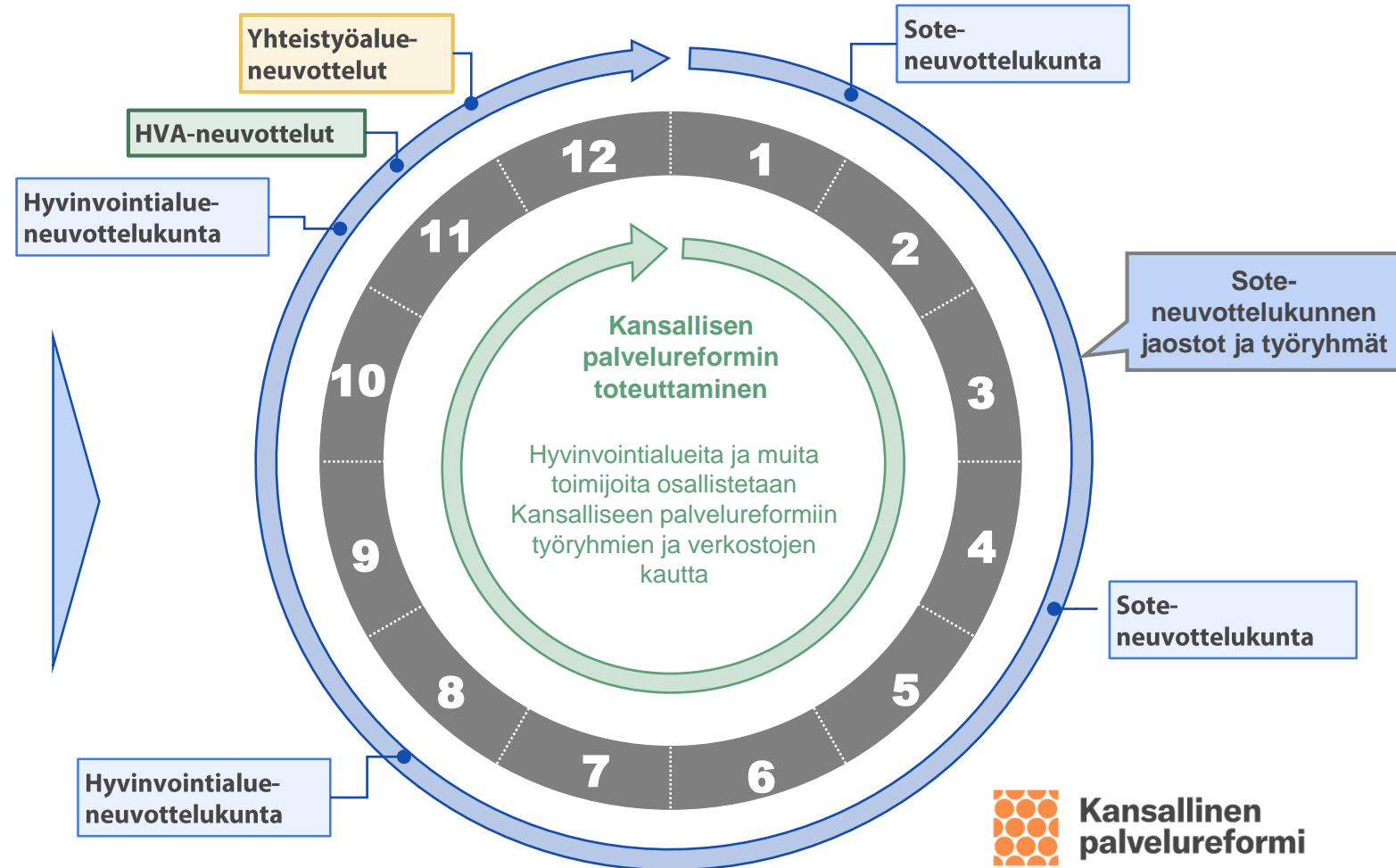
- Ohjauksen vahvistaminen kohti selkeämpää yhteistyöaluetasosta ja kansallista näkökulmaa
- Valtioneuvoston ohjauksen yhtenäistäminen ja yhteensovittaminen
- STM:n yhtenäinen hyvinvointialueiden ohjaus

Hyvinvointialueiden kanssa tehdään yhteistyötä ohjauksen uudistamisessa ja Kansallisen palvelureformin toteutuksessa

Vuosikello 2024

Uusi ohjaus yhdistelee perinteisiä ohjauksen tapoja

**Kansallinen
palvelureformi**

Sosiaali- ja
terveysministeriö